

GÖTA HOVRÄTT
Avdelning 2
Rotel 24

DOM
2022-06-03
Jönköping

Mål nr
T 2217-20

Sid 1 (5)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts dom 2020-06-10 i mål T 3798-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. Sven GÖRAN Anders Magnusson, 19630617-2732
Nöttja Backegård 1
340 13 Hamneda

2. EVA Inger Maria Ståhl, 19690702-2724
Sandåsgatan 16
341 35 Ljungby

Ombud för 1 och 2: Advokat Per Westman
Advokat Per Westman AB
Box 5216
102 45 Stockholm

Motpart

BERIT Anita Ljung, 19440902-4645
Norregården
Skafta 3018
287 92 Traryd

Ombud: Advokat Lars Blad
Advokatfirman Stjerndahl & Wikborn AB
Frykholmsgatan 8 A
281 31 Hässleholm

SAKEN

Klander av testamente m.m.

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Hovrätten fastställer tingsrättens domslut.

Dok.Id 347104

Postadress
Box 2223
550 02 Jönköping

Besöksadress
Hovrättsgränd 4

Telefon
036-15 69 00
E-post: gota.hovratt@dom.se
www.gotahovratt.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

Göran Magnusson och Eva Ståhl ska solidariskt ersätta Berit Ljungs rättegångskostnader i hovrätten med 174 470 kr, varav 137 000 kr avser ombudsarvode och 34 894 kr mervärdesskatt.

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Göran Magnusson och Eva Ståhl (klagandena) har yrkat att hovrätten ska fastställa att testamentet efter Erik Magnusson från 2004 är ogiltigt.

Berit Ljung har motsatt sig att tingsrättens dom ändras.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

UTREDNINGEN I HOVRÄTTEN

Parterna har åberopat samma omständigheter och utvecklat sin talan på i huvudsak samma sätt i hovrätten som i tingsrätten. Parterna har åberopat samma bevisning som i tingsrätten. Inspelningarna från tingsrätten har spelats upp i hovrätten. Förhöret med Jennie Gren har dock inte spelats upp. I stället har hon hörts på nytt i hovrätten då förhöret med henne endast fanns inspelat med ljud i tingsrätten, trots att hennes vittnesmål utgjorde s.k. tilltrosbevisning (se beslut från hovrätten den 29 mars 2022).

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Av vittnesmålet från Jennie Gren har framgått bl.a. att hon inte har några direkta minnesbilder av tillfället när hon skrev under testamentet. Hon har nämnt att hon, efter att vid tingsrätten ha sett ett foto, minns Erik Magnusson som ”en bonde från Småland” och att hon måste ha varit hemma hos honom vid undertecknandet helt enkelt därför att det inte varit någon bonde från Småland på kontoret (Advokatfirman Almström & Norén AB där hon feriearbetade under ett tiotal år) och upprättat ett testamente. Hon minns dock inte var någonstans hon bevittnade testamentet – utöver att det inte var på kontoret. Inte heller vilka som i övrigt var närvarande eller några detaljer i övrigt om hur det gick till vid upprättandet kommer hon ihåg. Hon har dock sagt sig vara säker på att hon bevittnat underskriften av den anledningen att hon aldrig skulle skriva under testamentet annars. På öppna frågor om formkravet för testamentets upprättande har hon inte nämnt kravet på samtida undertecknande från testamentsvittnena. Hon har dock på mer ledande frågor sagt sig minnas det kravet.

Hovrätten gör följande bedömning

Tingsrätten har utförligt redogjort för den utredning som lagts fram och hur tingsrätten har värderat densamma.

Hovrätten gör inte någon annan bedömning än tingsrätten när det gäller frågan om testamentet återkallats av Erik Magnusson. Av de skäl som tingsrätten angett är det inte visat att den åberopade handlingen är en otvetydig återkallelse av testamentet.

Tingsrätten har vidare noga beskrivit beviskravet och bevisbördan för att ett testamente ska anses ogiltigt. Hovrätten ansluter sig till vad tingsrätten skrivit om detta. Hovrätten delar också tingsrättens bedömning att det inte är visat att Berit Ljung har förmått Erik Magnusson att upprätta testamentet genom missbruk av hans oförstånd, viljesvaghet eller beroendeställning, eller att Erik Magnusson blivit svikligen förledd att upprätta testamentet eller att han svävat i villfarelse som varit bestämmande för hans vilja att skriva testamentet. Hovrätten delar vidare tingsrättens bedömning att det inte är visat att testamentet upprättats under påverkan av en psykisk störning. Liksom tingsrätten – och av tingsrätten anförda skäl – anser hovrätten sålunda att klagandena inte har styrkt att någon av dessa ogiltighetsgrunder föreligger.

När det slutligen gäller frågan om formkravet framgår av 10 kap. 1 § ärvdabalken bl.a. att testator ska underskriva testamentshandlingen eller vidkännas sin underskrift därå i två vittnens samtida närvaro, varefter dessa ska bestyrka testators namnteckning med sina egna underskrifter. Om det inte gått till på det sättet vid testamentets upprättande är detta enligt 13 kap. 1 § ärvdabalken ogiltigt. Det är inte tillräckligt att underskriften först vitsordas inför ett vittne och därefter inför en annat (se t.ex. rättsfallet NJA 1978 s. 189).

Hovrätten gör följande avvägningar. Lars Almström och Jennie Gren har skrivit sina namn på testamentet. Namnen är fogade under en förtryckt vittnesmening där de bl.a. intygar att de egenhändigt skrivit under testamentet i bådas samtidiga närvaro. Ett sådant vittnesintyg har en stark presumtionsverkan. För att det ska fränkännas tilltro krävs att senare framkomna omständigheter leder till slutsatsen att det är sannolikt att föreskriven

form för testamentets upprättande inte iakttagits (se rättsfallet NJA 1994 s. 34). Det innebär att klagandena i det här fallet ska göra sannolikt att formkraven inte uppfyllts vid upprättandet av testamentet.

Jennie Gren har sagt att hon inte minns tillfället då testamentet upprättades. Att hon saknar minnesbilder av upprättandet innebär *inte* att det ska anses sannolikt att formkravet inte uppfyllts (jfr ovan nämnda rättsfall). Sak samma gäller om denna omständighet vägs samman med vad som i övrigt kommit fram om förhållandena vid undertecknandet.

Käromålet ska därför ogillas även på den grunden och tingsrättens dom ska fastställas.

Vid denna utgång ska klagandena ersätta Berit Ljung hennes rättegångskostnader i hovrätten. Yrkat belopp är skäligt.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 1 juli 2022.

I avgörandet har hovrättslagmannen Niklas Rundberg, hovrättsrådet Mikael Malm (referent) och tf. hovrättsassessorerna Lina Hodsoll och Samuel Holmedal deltagit.

Hovrätten är enig.

VÄXJÖ TINGSRÄTT

DOM

2020-06-10

Meddelad i

Växjö

Mål nr

T 3798-19

PARTER**Kärande**

1. Sven GÖRAN Anders Magnusson, 19630617-2732
Nöttja Backegård 1
340 13 Hamneda

2. EVA Inger Maria Ståhl, 19690702-2724
Sandåsgatan 16
341 35 Ljungby

Ombud för 1 och 2: Advokat Per Westman
Advokat Per Westman AB
Box 5216
102 45 Stockholm

Svarande

BERITH Anita Ljung, 19440902-4645
Norregården
Skafta 3018
287 92 Traryd

Ombud: Advokat Lars Blad
Advokatfirman Stjerndahl & Wikborn AB
Frykholmsgatan 8 A
281 31 Hässleholm

DOMSLUT

1. Käromålet ogillas.
 2. Göran Magnusson och Eva Ståhl ska solidariskt betala Berith Ljungs rättegångskostnader med 208 981 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dag för dom till dess betalning sker. Av beloppet avser 165 000 kr ombudsarvode.
-

BAKGRUND

Erik Magnusson avled den 1 augusti 2018 och efterlämnade som legala arvingar brorsbarnen Göran Magnusson och Eva Ståhl. Erik Magnusson upprättade under år 2004 ett testamente till förmån för Berith Ljung. Efter Erik Magnussons bortgång har tvist uppstått mellan Göran Magnusson och Eva Ståhl å ena sidan och Berith Ljung å andra sidan. Tvisten gäller om det av Erik Magnusson upprättade testamentet har återkallats alternativt är ogiltigt.

YRKANDEN M.M.

Göran Magnusson och Eva Ståhl har yrkat att tingsrätten ska förklara att ett testamente upprättat av Erik Magnusson i augusti 2004 har återkallats alternativt är ogiltigt.

Berith Ljung har bestritt yrkandena.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

GRUNDER

Göran Magnusson och Eva Ståhl har till stöd för sin talan angett följande grunder. I första hand har testamentet återkallats av Erik Magnusson i enlighet med 10 kap. 5 § ärvdabalken. I andra hand är testamentet ogiltigt då Berith Ljung förmått Erik Magnusson att upprätta testamentet genom missbruk av hans oförstånd, viljesvaghet eller beroendeställning i enlighet med 13 kap. 3 § första stycket ärvdabalken. Vidare är testamentet ogiltigt då Erik Magnusson blivit svikligen förledd att upprätta testamentet eller då han svävat i villfarelse som varit bestämmande för hans vilja att göra testamentet i enlighet med 13 kap. 3 § andra stycket ärvdabalken. I annat fall är testamentet ogiltigt då det upprättats under påverkan av psykisk störning i enlighet med 13 kap. 2 § ärvdabalken. Slutligen är testamentet ogiltigt då det inte har upprättats i rätt form i enlighet med 10 kap. 1 § ärvdabalken.

Berith Ljung har till grund för bestridandet angett följande. Testamentet har inte återkallats av Erik Magnusson. Erik Magnusson har inte förmått att upprätta testamentet genom missbruk av hans oförstånd, viljesvaghet eller beroendeställning. Erik Magnusson har inte blivit svikligen förledd att upprätta testamentet och har inte heller svävat i villfarelse som varit bestämmande för hans vilja att göra testamentet. Vidare har testamentet inte upprättats under påverkan av psykisk störning. Slutligen har testamentet upprättats i rätt form.

UTVECKLING AV TALAN

Göran Magnusson och Eva Ståhl

Erik Magnusson föddes den 4 oktober 1926 och avled den 1 augusti 2018. Testamentet upprättades i augusti eller september 2004. Erik Magnusson var bosatt på gården Ölje i Hamneda inom Ljungby kommun. Gården var hans föräldrahem. Han hade inga egna barn och hans närmaste släktingar var hans brorsbarn, Göran Magnusson och Eva Ståhl.

Erik Magnusson bedrev djurskötsel på gården. Under 2002 fick han problem med djurhållningen. Detta anmäldes till djurskyddet i kommunen och Erik Magnusson fick förbud av Länsstyrelsen att bedriva djurhållning. Händelsen berörde Erik Magnusson djupt, vilket även förstärktes av att det slogs upp i lokalpressen. Han tvingades därför att göra sig av med djuren. Erik Magnusson kom i kontakt med Sune Jonasson som lovade att köpa djuren av honom. Sune Jonasson kontaktade Ljungs Åkeri AB, som ägdes av Berith Ljung och hennes man, för borttransport av djuren. Sune Jonasson var i februari 2002 och hämtade djuren på gården. Berith Ljung och hennes man var även där vid detta tillfälle. Erik Magnusson blev påtagligt sämre efter 2002. Han blev nedgången och viljesvag. Erik Magnussons försämrade tillstånd kom sedan Berith Ljung att utnyttja.

En tid efter att Sune Jonasson hämtat djuren uppstod en tvist mellan Sune Jonasson och Erik Magnusson om betalning av djuren. Berith Ljung erbjöd sig att hjälpa Erik Magnusson. Erik Magnusson väckte även, med Berith Ljungs hjälp, talan mot Sune

Jonasson vid Ljungby tingsrätt. Erik Magnusson gav Berith Ljung fullmakt att företräda honom. Fullmakten gav Berith Ljung ett långtgående mandat att föra hans talan. Den återkallades senare av Erik Magnusson. Detta var ett sätt för Berith Ljung att påbörja sin otillbörliga påverkan av Erik Magnusson. Ett skäl till att Berith Ljung ville hjälpa Erik Magnusson i tvisten var att hennes man kan ha haft ouppklarade affärer med Sune Jonasson.

Huvudförhandling i målet mellan Erik Magnusson och Sune Jonasson hölls den 10 augusti 2004. I målet företrädde Erik Magnusson först av Berith Ljung och sedan av advokaten Lars Almström. Det var Berith Ljung som anlidade Lars Almström åt Erik Magnusson. Erik Magnusson vann målet i huvudsak i tingsrätten men fick trots det betala Sune Jonassons rättegångskostnader. Efter motgången i tingsrätten blev Erik Magnusson förändrad till det sämre. Han blev svagare och förvirrad. Han slutade att betala räkningar och fick olika kravbrev. Efterhand försämrades Erik Magnussons tillstånd och han blev till slut tvungen att lämna gården. Efter stormen Gudrun 2005 blev Erik Magnusson i februari, genom Göran Magnussons försorg, intagen på ett evakueringsboende för att sedan flyttas över till äldreboendet Ljungsätra i Ljungby. På Ljungsätra trivdes Erik Magnusson bra och han blev allt bättre efterhand.

Vid ett tillfälle i maj 2005 finns det en händelse som visar på hur Berith Ljung otillbörligen försökte påverka Erik Magnusson. Personal på äldreboendet kontaktade då Göran Magnusson och berättade att Berith Ljung hade varit på äldreboendet och försökt få dem att bevittna Erik Magnussons namnteckning på ett blankt papper.

I juli 2009 bad Erik Magnusson Göran Magnusson att skriva en återkallelsehandling. Erik Magnusson skrev under handlingen. På originalhandlingens fyllde Erik Magnusson även i datum. Handlingen upprättades i två exemplar och det ena skickades till Berith Ljung. I skrivningen ”samtliga dokument” avses testamentet. Erik Magnusson var helt habil vid undertecknandet av återkallelseskraften. Göran Magnusson hade vid denna tid ingen kännedom om något testamente.

Testamentet är upprättat den 10 eller 11 i augusti eller september 2004. Testamentet är upprättat på brevpapper tillhörig Advokatfirman Almström & Norén AB. Handlingen är undertecknad av Erik Magnusson och bevittnad av Lars Almström och Jennie Gren. Längst ned på testamentet har angetts att ett exemplar av testamentet förvaras hos Advokatfirman Almström & Norén AB, Markaryd. På testamentet är det tecknat Markaryd trots att testamentet inte undertecknades i Markaryd. Det ska vidare noteras att den 10 augusti 2004 var samma dag som huvudförhandlingen i Ljungby tingsrätt mellan Erik Magnusson och Sune Jonasson ägde rum.

Erik Magnusson undertecknade testamenteshandlingen efter otillbörlig påverkan från Berith Ljungs sida. Berith Ljung missbrukade Erik Magnussons oförstånd, viljesvaghet och beroendeställning. Erik Magnusson var mottaglig för påverkan. Erik Magnusson förstod inte vad han sysslade med och brydde sig inte om vad han gjorde. Han var viljesvag, nedgången och apatisk. Erik Magnusson hamnade i en beroendeställning gentemot Berith Ljung på grund av att hon åtagit sig att hjälpa honom med tvisten mot Sune Jonasson. Berith Ljung utnyttjade de här omständigheterna i syfte att Erik Magnusson skulle upprätta och underteckna testamentet. Berith Ljung utsatte Erik Magnusson för löpande påverkan. Vilket framgår av de åberopade brev och vykort som Berith Ljung skickade till honom.

Berith Ljung förledde svikligen Erik Magnusson att upprätta testamentet. Utöver de omständigheter som anförts vad det gäller otillbörlig påverkan ska det särskilt fästas avseende på det sätt vilket testamentet tillkom och det agerande som hon där utförde. Testamentet tillkom samma dag som huvudförhandlingen i Ljungby tingsrätt. Det är märkligt att det blev så bråttom att upprätta testamentet. Första gången detta kom på tal var i en paus under rättegången då Erik Magnusson till Lars Almström ska ha uppgett att han ville ha ett testamente till förmån för Berith Ljung. Lars Almström begav sig direkt efter huvudförhandlingen till kontoret och såg till att testamentet upprättades. Lars Almström mötte upp Berith Ljung som visade vägen till Erik Magnussons gård. Där skedde sedan undertecknandet av testamentet utomhus på gårdsplanen på Lars Almströms bil.

Brådskan i det hela talar för att Berith Ljung lurade Erik att skriva under testamentet. Erik svävade i vart fall i villfarelse om förutsättningarna för att skriva på testamentet. Antingen på grund av utfallet av målet i Ljungby tingsrätt eller att han inte förstod den rättsliga innebörden av testamentet.

Vid tiden för testamentets upprättande var Erik Magnusson så pass dålig att hans tillstånd utgjorde psykisk störning. Detta på grund av de omständigheter som tidigare har nämnts. Han led av begynnande demens och ålderssvaghet. Hans tillstånd var förvirrat på grund av händelserna med djurhållningen och processen i Ljungby tingsrätt. Ett av skälen till att man hamnade på dagverksamheten på äldreboendet var att man led av demens eller stod under en demensutredning. Erik Magnusson led av en psykisk störning som är tillräcklig för att testamentet ska anses ogiltigt. Den psykiska störningen påverkade honom att underteckna testamentet. Kravet på orsakssamband mellan den psykiska störningen och upprättandet av testamentet är därmed uppfyllt.

Vad det gäller formkravet så är det osäkert om Jennie Gren var med och bevittnade Erik Magnussons underskrift av testamentet på plats. Det är istället mycket som talar för att Jennie Gren undertecknade testamentet vid ett annat tillfälle. Detta utgör en sådan formbrist som innebär att testamentet ska förklaras ogiltigt.

Erik Magnusson hade ett mycket gott förhållande till sina syskonbarn. I synnerhet Göran Magnusson var hos Erik Magnusson många gånger alltsedan Göran Magnusson var barn. Särskilt när Erik Magnusson blev äldre hjälpte Göran Magnusson honom regelbundet med många sysslor, t.ex. med att handla och betala räkningar. Erik Magnusson ville alltid bjuda på fika när Göran Magnusson var på besök. Berith Ljung stod inte Erik Magnusson nära. De var inte närmare bekanta med varandra och definitivt inte vänner. Före 2002 hade de ingen kontakt alls. Berith Ljung besökte inte Erik Magnusson mer än någon enstaka gång. Hon hjälpte inte honom med dagliga sysslor. Erik Magnusson frågade inte efter Berith Ljung. Det fanns inget sådant närmare förhållande mellan Berith Ljung och Erik Magnusson som skulle kunna förklara att han

ville testamentera till henne. Vid ett bodelningssammanträde framkom det bl.a. att Erik Magnusson inte var bjuden på Berith Ljungs 60-års kalas.

Den negativa bilden av Berith Ljungs karaktär styrks av att hon tidigare gjort försök av liknande slag. Hon kom under 1980- eller 1990-talet i kontakt med en äldre ensamstående man vid namn Einar Svensson, som var bosatt på sin gård i Traryd. Einar Svensson var antiksamlare och ägde föremål till stora värden. Berith Ljung erbjöd sig att utföra olika tjänster åt Einar Svensson men denne var inte särskilt intresserad. Einar Svensson hade i livstiden samtalat med sina bröder om att Berith Ljung hade gjort försök att komma åt hans tillgångar. Einar Svensson hade förklarat för bröderna att han uppfattade att Berith Ljung inte var att lita på. När Einar Svensson hade avlidit upptäckte hans bröder, som tog hand om dödsboet, att Einar Svenssons matsilver var borta. Bröderna var väl insatta i vilka föremål av olika slag som Einar Svensson samlat. Det stod klart för Einar Svenssons bröder att det saknade silvret befann sig hos Berith Ljung.

Berith Ljung

Erik Magnusson saknade barn och hans relation till syskonbarnen var i början av 2000-talet i det snaraste obefintlig. Testamentet upprättades den 10 augusti 2004. Erik Magnusson var då 77 år och i normal konstitution för den åldern i såväl kroppsligt som själsligt avseende. Erik Magnusson led definitivt inte av någon psykisk sjukdom.

Det är riktigt att Erik Magnusson fick djurhållningsförbud under år 2002 på grund av brister i djurhållningen. Det bestrids dock att detta berodde på ålderssvaghet. Berith Ljung och Erling Ljung fick därvid i "akutuppdrag" av kommunen att borttransportera ett par av Erik Magnussons nötkreatur. Det var så Berith Ljung lärde känna Erik Magnusson. Berith Ljung hjälpte sedan Erik Magnusson med diverse saker under de kommande åren och deras relation utvecklades efterhand till ett vänskapsförhållande. Sune Jonasson befann sig hos makarna Ljung när de fick transportuppdraget och följde med ut till Erik Magnusson och träffade honom. Tydligen avtalade de då eller senare om att Sune Jonasson skulle förvärva Erik Magnussons övriga djur. Berith och Erling Ljung

har dock inte på uppdrag av Sune Jonasson borttransporterat Erik Magnussons övriga nötkreatur. Dessa djur hämtade Sune Jonasson senare med hjälp av en bekant till honom vid namn Lars Svensson, som hade kreatursbil. Det är riktigt att Berith Ljung initialt biträdde Erik Magnusson i en tvist avseende fordran mot Sune Jonasson vid Ljungby tingsrätt och att hon därvid av honom fick rättegångsfullmakt. Det är vidare riktigt att advokat Lars Almström innan huvudförhandlingen i målet övertog ombudskapet. Erik Magnusson vann delvis målet i sak men förpliktades ändå ersätta motpartens rättegångskostnader. Givetvis var detta en viss motgång men Erik Magnusson accepterade och hanterade utfallet utan problem. Effekterna av stormen Gudrun i januari 2005 och då särskilt att hans hus förväntades och kom att sakna el under cirka en månads tid medförde att Erik Magnusson valde att flytta till en lägenhet i Ljungby. Hans psykiska konstitution var dock inte orsaken utan Erik Magnusson var år 2005 för sin ålder välfungerande och behövde ingen vård. Erik Magnusson avsåg från början att endast kortvarigt stanna på boendet fram till dess att elen återkommit i hans hus men när han väl vant sig vid bekvämligheten där så valde han att inte flytta tillbaka till gården. Berith Ljung har aldrig begärt personalens bevittnings av Erik Magnussons underskrift på ett blankt papper. Påståendet är inte sant och tillbakavisas av Berith Ljung.

Det är riktigt att testamentet upprättades av advokaten Lars Almström, Markaryd. Detta skedde efter uttrycklig begäran från Erik Magnussons sida till Lars Almström i samband med en paus i huvudförhandlingen vid Ljungby tingsrätt. Under förhandlingspausen satt Erik Magnusson och Lars Almström ensamma sedan Berith Ljung gått på toaletten. Erik Magnusson berättade därvid för Lars Almström om hur mycket Berith Ljung kommit att betyda för honom och hur mycket hjälp han fick av henne med att handla, bilskjutsningar och annat. Erik Magnusson berättade för Lars Almström att hans brorsbarn inte brydde sig om honom. Erik Magnusson uppgav att de därför inte skulle få ärva något efter honom utan att han ville att Berith Ljung istället ensamt skulle ärva honom. Lars Almström informerade då Erik Magnusson om att detta kan och måste regleras genom att ett testamente upprättas och att han kunde ombesörja detta om Erik Magnusson så ville. Erik Magnusson svarade att detta vill han ha ordnat och det redan samma dag. Berith Ljung fick information om Erik Magnussons vilja att upprätta testamente till

hennes förmån av Erik Magnusson själv i samband med att hon släppte av honom vid hans hem efter huvudförhandlingen. Efter huvudförhandlingen lämnade Lars Almström en av advokatsekreterarna instruktioner för upprättandet av testamentet. Han gjorde detta antingen på plats eller på advokatkontoret i Markaryd och eller så gjordes det per telefon varefter han begav sig till advokatkontoret. Sedan testamentet skrivits ut av sekreteraren tog Lars Almström detta med sig och åkte tillsammans med sin sommarsekreterare Jennie Gren och mötte upp med Berith Ljung, för att med hennes hjälp hitta vägen ut till Erik Magnusson. Det var en fin sommardag. Vid ankomsten till Erik Magnussons hem mötte han upp ute på gården. Lars Almström visade och genomgick där testamentets innehåll med Erik Magnusson. Erik Magnusson godkände testamentets lydelse, skrev under detta och därefter bevittnade Lars Almström och Jennie Gren underskriften. Erik Magnusson och Lars Almström bestämde sedan att testamentet lämpligast förvarades på advokatbyrån. Lars Almström ombesörjde att så blev fallet. Enligt vad som är känt finns det bara ett exemplar av testamentet. Det saknas således inga brister vad det gäller formkravet.

Berith Ljung har aldrig sett handlingen daterad den 5 juli 2009 tidigare. Hon ifrågasätter att underskriften på handlingen är gjord av Erik Magnusson då den uppvisar stora skillnader mot hans namnteckning på testamentet. Uppenbart har handlingen upprättats av någon annan än Erik Magnusson. Sannolikt av någon som inte sett på Berith Ljungs relation med Erik Magnusson med blida ögon. Berith Ljung bestrider att handlingen alls omfattar och avser ett återkallande av testamentet från år 2004. Mot att denna handling omfattar ett återkallande av testamentet talar följande. För det första är handlingen ställd till Berith Ljung och omfattar en begäran om att hon ska återsända de handlingar Erik Magnusson underskrivit. Hon ombes att återsända eventuella sådana handlingar i ett bifogat kuvert. Således avses handlingar som Berith Ljung då hade i sin besittning. Berith Ljung hade dock inte testamentet i sin besittning, vilket Erik Magnusson mycket väl kände till. För det andra kände Erik Magnusson till att testamentet förvarades på dåvarande advokat Lars Almströms kontor men har inte till honom framställt begäran om testamentets återsändande. Slutligen har Erik Magnusson inte reagerat mot att han aldrig erhållit testamentet återsänt till sig, vilket han givetvis skulle ha gjort om han

avsett att det skulle återkallas genom handlingen daterad den 5 juli 2009. Handlingen är inte ett otvetydigt uttryck för att Erik Magnusson avsett att återkalla testamentet.

Berith Ljung bestrider samtliga påståenden om otillbörlig påverkan, svek och villfarelse. Erik Magnusson saknade bröstarvingar och hans relation till brorsbarnen var inte god och kontakterna dem emellan väldigt få. Han hade således goda motiv för att gynna någon annan genom testamentet. Erik Magnusson hade klart för sig vad han ville när testamentet upprättades. Inget otillbörligt förekom och Erik Magnusson var inte i en beroendeställning gentemot Berith Ljung. Berith Ljung var vid tidpunkten för testamentets upprättande inte längre Erik Magnussons ombud. Det sätt genom vilket testamentet tillkom utgör inte ett svek. Påståendet om att testamentet undertecknats under påverkan av psykisk störning är osant. Erik Magnusson led inte av någon psykisk störning vid testamentets undertecknande. Under inga omständigheter var hans psykiska tillstånd sådant att det kan medföra ogiltighet enligt 13 kap. 2 § ärvdabalken. Särskilt ska påtalas att samma dag som testamentet upprättades hölls huvudförhandling i målet mot Sune Jonasson, vid vilken Erik Magnusson avgav sin partsutsaga under sanningsförsäkran. På sidan 4 i domen från Ljungby tingsrätt framgår att Erik Magnusson vid förhandlingen berättade i allt väsentligt vad som antecknades till stöd för talan. Härav framgår tydligt att Erik Magnusson detta datum var fullt kapabel att minnas händelseförloppet och i rätten under för de flesta personer klart stressutlösande omständigheter avge en helt adekvat utsaga angående detta inte helt okomplicerade ärende.

Berith Ljung hade inte kännedom att Erik Magnusson slarvade med betalningen av vissa av sina räkningar under år 2004. Att så är fallet framgår dock av handlingarna i målet. Det kan dock konstateras att Erik Magnusson under år 2004 ändå hade förmåga att ta tag i och efterhand ordna upp de försummade betalningar som förekommit. Om Göran Magnusson hade någon del i det eller inte är oklart.

Det är ostridigt i målet att Berith Ljung hade en mångårig vänskapsrelation med Erik Magnusson och att hon vid behov ställde upp och var honom behjälplig och att hon inom

ramen för denna relation även hjälpte Erik Magnusson med domstolsprocessen angående den uteblivna betalningen för de bortförda korna, vilket är vad som framgår av de i målet ingivna breven. Denna vänskapliga hjälp kan om man så vill, och har egen fördel av det såsom kärandena, tolkas negativt såsom att Berith Ljung "ställde sig in" för att vinna fördelar. I brevet daterat den 3 september 2004 där Berith Ljung skriver "Vi håller på med Sune J. allt tar sådan tid" avser detta - såvitt Berith Ljung kan minnas efter 16 år - att man då fortfarande övervägde att inge ett överklagande av domen, som vann laga kraft först den 7 september 2004, vilket Erik Magnusson slutligen dock bestämde inte skulle göras. Rättsprocessen var således inte avslutad när brevet skrevs. Något otillbörligt agerande från Berith Ljungs sida kan det därmed inte vara fråga om. Frågan är också vad detta i så fall skulle kunna ha för syfte.

Att Erik Magnusson var besviken och hade svårt att acceptera tingsrättens bedömning av djurens värde och rättegångskostnadernas fördelning i målet är ostridigt. Uppmärksammas ska härvid att testamentet upprättades samma dag som huvudförhandlingen i målet hölls, varför Erik Magnusson givetvis då inte hade kännedom om innehållet i den dom som senare meddelades. De i målet ingivna fotografierna visar Erik Magnusson och advokat Lars Almström. Fotografierna är tagna av Berith Ljung ute hos Erik Magnusson just den dagen då han undertecknade testamentet. Fotografierna visar en pigg och välklädd Erik Magnusson.

Det är riktigt att Berith Ljung och Einar Svensson kände varandra väl och var vänner under ett antal år. Det är vidare riktigt att Berith Ljung ställde upp och hjälpte Einar Svensson vid olika tillfällen under åren. Till exempel hjälpte hon till med praktiska göromål samt besökte Einar Svensson när han var inlagd på sjukhus. Vid ett sådant tillfälle hade Einar Svensson dessförinnan haft flera inbrott och när han blev inlagd på sjukhus hjälpte Berith Ljung honom på så sätt att hon lät förvara ett antal av de mer värdefulla inventarierna hemma hos henne. De avhämtades efter några veckor av en släkting till Einar Svensson. Påståendet att Einar Svenssons matsilver var försvunnet vid hans bortgång är osant. Elis Lavin – en av de två auktionsutropare som skötte dödsboauktionen efter Einar Svensson – har uppgett att han har en väldigt bra

minnesbild av just denna auktion efter Einar Svensson, då den var så omfattande och innehöll väldigt många fina och dyrbara saker. Elis Lavin har uppgett att han tydligt minns att det i dödsboet ingick fint gammalt matsilver och han minns vidare att detta matsilver uppgetts vara arvegods efter Einar Svenssons mor.

DOMSKÄL

Göran Magnusson och Eva Ståhl har åberopat vittnesförhör med Lars Almström, Jennie Gren, Stig Johansson, Thomas Kraft, Helén Sandberg, Ingrid Svensson och Ingela Gran. Som skriftlig bevisning har de åberopat stämningsansökan, rättegångsfullmakt, återkallelseskraft, brev, vykort, tidningsartikel, obetalda räkningar och brev från socialtjänsten.

Berith Ljung har åberopat vittnesförhör med Lars Almström, Jennie Gren, Börje Andersson och Elis Lavin.

Förhör under sanningsförsäkran har hållits med Göran Magnusson, Eva Ståhl och Berith Ljung.

Göran Magnusson har i huvudsak uppgett följande. Erik var hans farbror. Hans far Torvald och Erik växte upp tillsammans. Erik blev kvar i föräldrahemmet. När han var barn träffade han Erik på släktträffar. Släktbanden var goda. Han var även på gården och fiskade med Erik både på sommaren och vintern. Under senare år när han blev vuxen brukade han åka och hälsa på Erik lite då och då. På julen åkte han alltid dit och lämnade en julblomma. Han blev alltid väl mottagen när han hälsade på Erik. Erik var mycket öppen fram till de här tråkigheterna med Berith Ljung började.

Djurhållningsaffären läste han om i tidningen. Han tog kontakt med Erik och frågade om denne behövde hjälp med att märka djuren. Erik sa att länsstyrelsen hade förordat en man som skulle hjälpa Erik. Han förstod att det var Sune Jonasson som länsstyrelsen hade förordat. Han kände inte till Sune Jonasson. Erik var förtvivlad över djurförbudet

och kände sig lurad av Sune Jonasson. Fram till 2002 var Erik öppen och frågvis. Under slutet av 2003 och 2004 blev Erik tyst och apatisk. Han upptäckte när han besökte Erik under 2004 att det fanns en massa obetalda räkningar. Räkningarna låg i oöppnade kuvert innanför dörren. Även Erik Karlsson som hjälpte Erik Magnusson att deklarerat berättade om obetalda räkningar. Under 2004 handlade han åt Erik och hjälpte till med att betala Eriks räkningar. Erik var apatisk och brydde sig inte om betalningarna. Han beställde även hem ved till Erik. Eriks hus var vedeldat men Erik brydde sig inte om att ha ved hemma. Han var bekymrad för Erik. Han uppfattade Erik som tagen över det som hade hänt med djuren och det som följde med det. Erik fick även körförbud på bilen i maj 2002. Enligt Eriks närmsta grannar blev Erik under slutet av 2003 mer ostrukturerad. Tidigare hade Erik varit strukturerad och hade alla fakturor och kvitton ordnat i pärmar. Bad han Erik skriva på någonting så gjorde han det. Tidigare var Erik en väldigt försiktig man.

Vid några tillfällen nämnde Erik Berith Ljung, men sa inget närmare om henne. Erik pratade inte om henne som en vän. Erik pratade inte om tvisten i Ljungby tingsrätt och han frågade inte heller även om han kände till den. Vid ett tillfälle i augusti 2004 mötte han Berith Ljung och hennes man på Eriks gård. De hade två matkassar med sig och han frågade Erik vad de hade gjort. Erik svarade inte, utan det var Berith som svarade. Han uppfattade det som att Erik inte vågade svara.

Testamentet fick han vetskap om 2018 när bouppteckningsmannen Erik Svensson ringde upp honom och berättade att det fanns ett testamente. Innan dess kände han inte till testamentet. Han misstänkte inte att det fanns något testamente. Bouppteckningen var då klar och inskickad till Skatteverket.

Fotografierna från den 10 augusti 2004 visar på att Erik var i bra fysisk kondition. Det syns inte men Erik hade slutat att bry sig om saker.

Efter stormen Gudrun försvann strömmen hos Erik. Han var orolig för Erik och åkte dit var och varannan dag. Erik hade ved men eldade inte. Kommunen ordnade ett

evakueringsboende åt Erik efter att han hade haft kontakt med kommunen. Erik låg nedbäddad i sängen med en massa täcken på sig när han kom för att hämta Erik. Erik trivdes på boendet. Berith såg han inte av mer än en gång ute hos Erik. Det var ingen annan som handlade åt Erik. Berith verkade bara haft intresse i fullmakter och rättegången. Erik blev bättre allt eftersom tiden gick. På boendet var där många som han kände från bygden och han fick mat och värme. Han besökte Erik några gånger i månaden. Han hjälpte Erik med gården och vad som skulle göras där.

Vad det gäller återkallelsen så var det Erik som bad honom om med hjälp att skriva ett brev. Erik sa vad som skulle stå i brevet och han skrev det. Erik ville ha det i två exemplar och ett skulle skickas till Berith Ljung. Han skrev ut de på jobbet och nästa gång han besökte Erik hade han med sig handlingen utskriven. Erik läste igenom det och undertecknade med namn och datum. Han fyllde i datum på brevet. Ett exemplar lades i ett kuvert och skickades till Berith Ljung. Han frankerade kuvertet och postade det till Berith Ljung samma dag. Han är helt säker på att han postade brevet. Det andra exemplaret satte han i en pärm. Han såg att det saknades datum när han skulle sätta in handlingen och skrev dit datum. Han kände inte till syftet med brevet och han frågade inte heller Erik. Han förstod inte vad som innefattades i samtliga dokument. Han gjorde som Erik sa. Om handlingen kom fram till Berith Ljung vet han inte. Han vet inte heller om Berith Ljung skickade tillbaka något till Erik. Vad han minns så pratade han inte mer med Erik om det här. Det är möjligt att han vid något tillfälle frågade Erik om denne hade fått något. Han hade glömt bort den här handlingen tills han råkade hitta den i en pärm. Erik var under 2009 mycket piggare igen. Erik var helt adekvat vid det här tillfället och formulerade sig väl.

Det var i maj 2005 som en anställd på boendet – Helén Sandberg – ringde till honom och sa att en dam kommit in på Eriks boende. Hon beskrev en dam i 60-årsåldern med ljust hår och röda naglar. Hon sa inte vad damen hette. Helén berättade att damen hade ett papper med Eriks namnteckning på som damen ville få bevitnad av personalen. Personalen hade upplevt det obehagligt. Vid bouppteckningssammanträde kom det upp

igen och Berith bekräftade då att hon hade varit där och skrivit ner något på ett papper för att kolla vad som gällde med flygfältet.

Efter boutredningssammanträdet uppgav Erik Karlsson till honom att det inte var första gången som Berith Ljung hade gjort så här. Enligt Erik hade Berith även varit aktiv hos Einar Svensson. Han fick även från annat håll höra att Berith varit aktiv hos Einar men att Einar inte hade varit intresserad. Enligt uppgift var det bl.a. silver och annat som hade försvunnit från Einars bohag.

Erik nämnde aldrig något om någon gravsten till honom.

Eva Ståhl har i huvudsak uppgett följande. Erik är hennes farbror. De träffades vid högtidsdagar och hon hälsade på honom någon gång ibland. Det var mest hennes föräldrar som hade kontakt med Erik. De handlade åt honom och tittade till honom. Det hon vet om djurförbudet läste hon i tidningen. Annars vet hon ingenting om det.

I oktober 2004 var hon med och lämnade ved till Erik. Hennes mamma hade köpt veden till Erik. Tidigare brukade han alltid sköta sådant själv men under hösten 2004 var det tomt på ved i källaren. Tvisten i Ljungby tingsrätt känner hon inte till så mycket om. Hon var inte med när testamentet upprättades. Hon har inga andra minnen från kontakter med Erik under sommaren och hösten 2004.

Berith träffade hon första gången hos boutredningsmannen Torgny Dahlberg 2019. Testamentets existens fick hon reda på genom Erik Svensson. Hon hörde aldrig att Erik pratade om Berith.

Hon träffade Erik på äldreboendet vid några tillfällen. Erik anpassade sig till det och tyckte om den sociala biten på boendet. På boutredningssammanträdet hos Torgny Dahlberg i februari 2019 kom det upp att Berith hade varit på boendet för att få Eriks namnteckning bevitnad. Berith uttryckte sig då nedvärderade om sladdertackor. Berith sa att Erik inte hade varit bjuden på hennes 60-årskalas.

Hon vet ingenting om återkallelsen av testamentet. Göran Magnusson har inte berättat någonting om det för henne. Hon känner inte till Einar Svensson. Erik nämnde aldrig något om gravsten till hans föräldrar.

Berith Ljung har i huvudsak uppgett följande. Hon och hennes man drev tidigare åkeri och sysslade bl.a. med djurtransporter. Sune Jonasson var bekant med henne och han var mycket duktig med djur. Genom länsstyrelsen eller djurskyddet på kommunen fick de i uppgift att lasta och hämta två djur hos Erik. Det var första gången hon träffade Erik. Hon kände inte till Erik sedan tidigare. Erik frågade henne när han skulle få ersättningen från slakteriet. Hon upplyste honom om att han skulle få den i nästa vecka. Erik ringde henne någon dag senare och frågade åter om slaktersättningen. Erik ringde sedan igen och sa att Sune Jonasson och några andra personer hade hämtat 13 djur hemma hos honom. Denna händelse blev polisanmäld. Det hela slogs även upp i den lokala tidningen. Erik fortsatte att ringa henne med lite jämna mellanrum. Han ville hon skulle komma hem till honom och dricka kaffe.

Twisten mot Sune Jonasson gick till tingsrätten och Erik frågade om hon kunde hjälpa honom. Hon följde med honom på den muntliga förberedelsen till tingsrätten. Domaren sa att hon inte fick vara ombud i fortsättningen eftersom hon inte var advokat. Erik var klar och redig och berättade vad som hade hänt under sammanträdet. Hon frågade Erik om de skulle ta hjälp av advokat. Lars Almström var den enda advokaten hon hittade i Markaryd. Hon tog kontakt med Lars Almström som åtog sig att biträda Erik. Hon kände inte Lars Almström och hade inte haft någon kontakt med honom tidigare. Erik nämnde inte att han tidigare hade anlitat advokat Bengt Almryd i andra sammanhang.

Hennes relation till Erik var ett rent vänskapsförhållande. Hon körde Erik när han ville ha hjälp med någonting. Bl.a. skjutsade hon honom till lasarettet vid något tillfälle. Det var inget konstigt med att Erik inte var bjuden på hennes 60-års kalas då det var släkten som var bjuden.

Erik sa att han inte ville ha med sina brorsbarn att göra. Han berättade att han lämnat pengar till gravsten till föräldragraven men det hade inte blivit av.

Hon upplevde inte att Erik blev förändrad efter djurförbudet. Det han var mest arg för var att de hade stulit 13 djur av honom. Men det förändrade inte honom utan han pratade lika mycket som vanligt.

Den 10 augusti 2004 var det rättegång mot Sune Jonasson i Ljungby tingsrätt. Hon och Lars Almström hämtade Erik. Erik var pigg. Det fungerade bra under rättegången och Erik berättade vad som hade hänt. På väg hem från tingsrätten frågade Lars Almström om de skulle berätta för henne om testamentet. De var då på väg i bil hem till Erik. Lars Almström och Erik hjälptes åt att berätta. Hon visste att Erik inte hade barn. Hon sa att det här skulle han inte göra. Erik sa att det var hans sista vilja och så skulle det bli. Erik ville att det skulle göras direkt. De lämnade av Erik och han sa att kaffet skulle vara klart när de kom tillbaka. Hon och Lars körde hem till henne. Lars Almström tog sin bil och körde vidare till kontoret i Markaryd. Lars Almström och Jennie Gren kom senare samma dag hem till henne. De tog hennes bil och körde till Erik. Lars Almström ville att de skulle ordna med testamentet utomhus eftersom han inte ville gå in i Eriks bostad. Hon hade kaffe och bullar med sig som de drack och åt utomhus. Lars Almström tog fram testamentet för att Erik skulle läsa igenom det och godkänna det. Erik sa att det såg bra ut. Erik undertecknade testamentet på taket på hennes bil. Erik skrev fel datum men ändrade det själv. Lars Almström och Jennie Gren bevittnade sedan Eriks namnteckning genom att underteckna testamentet på plats. Erik såg att hon hade kameran i bilen och ville att hon skulle ta några foton. Erik frågade Lars Almström var han skulle gömma testamentet. De kom överens om att Lars Almström skulle ta med testamentet till kontoret och bevara det där.

Det var inga tveksamheter om att Erik visste vad han gjorde. Han var bestämd med vad han ville. Hon kände inte till att Erik skulle ha slarvat med att betala räkningar. Hon kände inte till något om Eriks ekonomi och hon hade inget med den att göra. Erik tyckte att hon var snäll och hjälpsam.

Det är lögn att hon var på äldreboendet och försökte få Eriks namnteckning bevittnad. Hon var och hälsade på Erik på boendet i maj 2005. De drack kaffe. Erik sa att han inte hade fått betalt av Södra skogsägarna och frågade om hon kunde hjälpa honom. Hon sa nej men skrev ner ett telefonnummer till en Frank Örnsveld på en lapp. Lappen gav hon till Erik och sa att han skulle ringa. Det var allt hon gjorde. Vårdpersonalen ljuger.

Hon har aldrig fått någon återkallelse av testamentet. Det är först i denna process som hon sett handlingen. Hon och Erik pratade inte om testamentet efter 2004. Av en tillfällighet träffade hon på Lars Almström vid fiskbilen i Markaryd. Lars Almström frågade henne om hon visste om Erik hade dött. Hon kollade då upp om Erik hade dött. Hon kontaktade sedan advokat Lars Blad.

Tingsrättens bedömning

Har Erik Magnusson återkallat testamentet?

Enligt svensk rätt kan ett testamente återkallas helt formlöst. Den rättsliga regleringen finns i 10 kap. 5 § ärvdabalken och har följande lydelse. Har testator i den ordning som gäller för testamentets upprättande återkallat sitt förordnande eller har han förstört testamenteshandlingen eller eljest otvetydigt givit tillkänna att förordnandet ej längre var uttryck hans yttersta vilja, är förordnandet utan verkan.

För det fall att ett testamente återfinns i original åvilar bevisbördan den som påstår att förordnandet återkallats (jfr bl.a. NJA 2017 s. 362 och NJA 1974 s. 646). Bevisbördan åvilar alltså Göran Magnusson och Eva Ståhl. De har därmed att bevisa att Erik Magnusson otvetydigt givit tillkänna att testamentet inte längre var uttryck för hans yttersta vilja.

Till stöd för att testamentet har återkallats har de åberopat en skriftlig handling som är daterad den 5 juli 2009 och undertecknad med Erik Magnussons namn. Handlingen är ställd till Berith Ljung och har följande lydelse ”Härmed återkallar jag samtliga

dokument som jag undertecknat. Var vänlig skicka tillbaka dessa och nedanstående försäkran undertecknad i bifogat kuvert”. Göran Magnusson har uppgett att det var han som på Erik Magnussons önskan upprättade handlingen i två exemplar, men att det var Erik Magnusson som sa vad han skulle skriva och som själv undertecknade handlingen. Vidare har Göran Magnusson uppgett att det var han som såg till så att det ena exemplaret skickades med post till Berith Ljung medan han behöll det andra exemplaret som sattes in i en pärm.

Berith Ljung har uppgett att hon aldrig har fått handlingen och hon har även ifrågasatt om det är Erik Magnusson som har undertecknat handlingen. Tingsrätten har därmed först att ta ställning till om handlingen är äkta. Rättspraxis rörande skriftliga handlingar vars äkthet har bestritts är sparsam. Det har i rättspraxis ansetts att om en föregiven gäldenär bestrider en handlingens äkthet så åligger det borgenären att visa att handlingen är äkta genom att göra det övervägande sannolikt att gäldenären har undertecknat handlingen (jfr NJA 1976 s. 667). Denna bevisbörderegeln har även tillämpats i fråga om äktheten av handlingar på familjerättens område och den får uppfattas som ett utflöde av den grundläggande principen att den som påstår att ett avtal har ingåtts också har bevisbördan för detta (RH 2009:49). Göran Magnusson och Eva Ståhl har mot denna bakgrund bevisbördan för handlingens äkthet och har därvid att göra det övervägande sannolikt att så är fallet.

Göran Magnusson har under sanningsförsäkran uppgett att Erik Magnusson skrev på handlingen i hans närvaro. Även om Göran Magnusson har ett starkt intresse i frågan om handlingens äkthet så har hans uppgifter i denna del varit mycket återhållsamma och nyanserade. Med hänsyn härtill och då det inte i övrigt framkommit något som talar häremot sätter tingsrätten tilltro till Göran Magnussons uppgifter. Tingsrätten finner det härigenom bevisat att Göran Magnusson på Erik Magnussons uppmaning upprättat handlingen med det innehåll som Erik Magnusson angett och att denne undertecknat handlingen. Av handlingen framgår vidare att den är ställd till Berith Ljung vilket även stödjer Göran Magnusson uppgifter om att han skickat handlingen till Berith Ljung. Tingsrätten finner därmed även detta bevisat.

Frågan är då om Erik Magnusson härigenom otvetydigt givit tillkänna att testamentet inte längre var uttryck för hans yttersta vilja. Till en början konstaterar tingsrätten att den handling Erik Magnusson har undertecknat har ett kortfattat och lättillgängligt innehåll. Utöver testamentet och en fullmakt har det inte framkommit att Erik Magnusson skulle ha undertecknat några dokument som Berith Ljung varit inblandad i. Det är även klarlagt att fullmakten sedan tidigare var återkallad varför det enda kända dokumentet vid tidpunkten för upprättandet av handlingen var testamentet. Det framstår även som fullt förståeligt att Erik Magnusson inte velat omnämna testamentet rakt ut i handlingen eftersom detta inte var känt för Göran Magnusson vid denna tidpunkt. Nu anförda omständigheter talar för att återkallelsen omfattade testamentet. Å andra sidan framgår det inte uttryckligen av ordalydelsen att återkallelsen avser testamentet. Det har inte heller framkommit att Erik Magnusson vid något annat tillfälle gett uttryck för att han återkallat testamentet. Erik Magnusson har inte på något annat sätt – i vart fall av vad som framkommit – följt upp återkallelsen och krävt att Berith Ljung skulle återsända testamentet. Inget annat har framkommit än att Erik Magnusson hållit sig helt passiv i detta avseende. Även om Erik Magnusson inte till Göran Magnusson velat uppge att han upprättat ett testamente till Berith Ljungs förmån så hade han kunnat vända sig till Lars Almström som var den som förvarade testamentet i original. Nu nämnda omständigheter medför onekligen att det finns frågetecken kring Erik Magnussons avsikt med handlingen av den 5 juli 2009.

Vid en samlad bedömning av vad som ovan anförts är det inte bevisat att Erik Magnusson otvetydigt givit tillkänna att testamentet inte längre var uttryck för hans yttersta vilja. Käromålet kan därmed inte på denna grund vinna bifall.

Har Berith Ljung förmått Erik Magnusson att upprätta testamentet genom missbruk av hans oförstånd, viljesvaghet eller beroendeställning?

Av 13 kap. 3 § första stycket ärvdabalken följer att om någon har förmått testator att upprätta testamente genom missbruk av hans oförstånd, viljesvaghet eller beroendeställning är testamentet ej gällande.

Det bör redan här klargöras att det utöver testators faktiska tillstånd fordras att någon förmått honom att upprätta testamentet genom missbruk av hans situation. Dvs. det ska ha förekommit en otillbörlig påverkan.

Vad det gäller bevisbörda och beviskrav så kan det konstateras att det är den som hävdar att ett testamente är ogiltigt som har bevisbördan härför. Beviskravet är i denna situation det som normalt gäller för tvistemål, dvs. det ska vara styrkt, eller visat, att den åberopade ogiltighetsgrunden förelegat (se rättsfallen NJA 1936 s. 131 och NJA 2009 s. 249, Lind och Walin, Ärvdabalken, 1 feb. 2020, JUNO, kommentaren till 13 kap. 2 och 3 §§). Det är alltså Göran Magnusson och Eva Ståhl som har att visa att testamentet är ogiltigt.

Av utredningen har det framkommit att Erik Magnusson och Berith Ljung kom i kontakt med varandra för första gången i början av 2002 i samband med att Erik Magnusson fick problem med djurhållningen. Det är vidare klarlagt att de därefter haft fortsatt kontakt med varandra, men däremot är det oklart i vilken omfattning denna kontakt varit. Det är emellertid ostridigt att Berith Ljung hjälpte Erik Magnusson med processen mot Sune Jonasson, i vart fall till dess Lars Almström anlätades.

I målet är det även klarlagt att testamentet upprättades den 10 augusti 2004 direkt efter huvudförhandlingen i Ljungby tingsrätt samma dag.

Göran Magnusson har uppgett att Erik Magnusson vid tidpunkten för testamentets upprättande var ålderssvag, apatisk och deprimerad på grund av tvisten mot Sune Jonasson och att han meddelats djurförbud. I denna del har Erik Magnussons granne Stig Johansson bekräftat dessa uppgifter. Stig Johansson har emellertid inte lämnat några närmare uppgifter om Erik Magnussons tillstånd vid tidpunkten för testamentets upprättande förutom att denne inte skötte sina betalningar och fick hjälp med att handla. Thomas Kraft som även hörts i denna del har inte heller lämnat några närmare uppgifter om Erik Magnussons psykiska status vid tidpunkten för testamentets upprättande. Det har däremot framkommit att Erik Magnusson samma dag som testamentet upprättades

deltog aktivt och adekvat vid huvudförhandlingen i Ljungby tingsrätt. Enligt tingsrätten har det inte framkommit något som egentligen visar på att Erik Magnussons tillstånd, vid tidpunkten för testamentets upprättande, var sådant som är att hänföra till oförstånd eller viljesvaghet.

Vad det därefter gäller frågan om Erik Magnusson var i beroendeställning till Berith Ljung så är det klarlagt att hon åtagit sig att hjälpa Erik Magnusson med tvisten mot Sune Jonasson. Enbart detta förhållande kan emellertid inte utgöra att Erik Magnusson var i en sådan beroendeställning som avses i aktuellt lagrum. Det ska även noteras att Berith Ljung vid tidpunkten för testamentets upprättande inte längre var ombud för Erik Magnusson.

Det kan visserligen framstå som något märkligt varför Berith Ljung intresserade sig för Erik Magnusson och erbjöd sig att hjälpa honom. Berith Ljung har inte heller lämnat någon förklaring till hennes intresse för Erik Magnusson. Enbart dessa omständigheter kan dock inte tas till intäkt för att hon otillbörligen skulle ha förmått honom att underteckna testamentet.

Sammantaget är det inte visat att Berith Ljung förmått Erik Magnusson att upprätta testamentet genom missbruk av hans oförstånd, viljesvaghet eller beroendeställning.

Käromålet kan därmed inte på denna grund vinna bifall.

Har Erik Magnusson blivit svikligen förledd att upprätta testamentet eller har han svävat i villfarelse som varit bestämmande för hans vilja att göra testamentet?

Enligt 13 kap. 3 § andra stycket ärvdabalken är ett testamente ogiltigt om testator blivit svikligen förledd att upprätta testamentet eller om han eljest svävat i villfarelse som varit bestämmande för hans vilja att göra testamentet.

I denna del har Göran Magnusson och Eva Ståhl utöver de omständigheter som anförts vad det gäller otillbörlig påverkan gjort gällande att sveket bestått i det sätt på vilket testamentet tillkom och det agerande som Berith Ljung där utförde.

Av utredningen är det klarlagt att frågan om att Erik Magnusson ville testamentera sin kvarlåtenskap till Berith Ljung kom upp under en paus i huvudförhandlingen i Ljungby tingsrätt. Det är vidare klarlagt att detta omgående sattes i verket och att Erik Magnusson undertecknade testamentet senare samma dag. Undertecknandet ägde rum på gårdsplanen hemma hos Erik Magnusson vid ett sammanträffande som tog cirka 15 minuter. Tillvägagångssättet vid upprättandet av testamentet är enligt tingsrätten anmärkningsvärt.

Å andra sidan har Lars Almström lämnat uppgifter om att frågan om att Berith Ljung skulle få ärva Erik Magnusson kom upp på dennes eget initiativ. Av Lars Almströms uppgifter framgår det även att det var Erik Magnusson som ville få testamentet upprättat omgående. Vidare har Lars Almström uppgett att Erik Magnusson var införstådd med den rättsliga innebörden av testamentet och att Lars Almström även upplyste Erik Magnusson om vad det innebar. Lars Almström har lämnat sina uppgifter under ed och de vinner även till viss del stöd av de uppgifter som Berith Ljung och Jennie Gren har lämnat. Det finns inte heller någon annan bevisning som motbevisar Lars Almströms uppgifter. Tingsrätten fäster därför tilltro till Lars Almströms uppgifter. Påståendet om att Erik Magnusson undertecknade testamentet under förespegling om att han skulle vinna målet mot Sune Jonasson finns det inget som helst stöd för. Med beaktande av vad som nu anförts är det inte visat att Erik Magnusson blivit svikligen förledd att upprätta testamentet eller att han svävat i villfarelse som varit bestämmande för hans vilja att göra testamentet.

Käromålet kan därmed inte på denna grund bifallas.

Har Erik Magnusson upprättat testamentet under påverkan av en psykisk störning?

Av 13 kap. 2 § ärvdabalken följer att ett testamente inte är gällande om det har upprättats under påverkan av en psykisk störning.

Göran Magnusson och Eva Ståhl har gjort gällande att Erik Magnusson vid tiden för testamentets tillkomst led av ålderssvaghet, dålig hälsa, minnesförsvagning och begynnande demens. De har vidare gjort gällande att Erik Magnussons tillstånd var förvirrat på grund av händelserna avseende djurhållningen och processen i Ljungby tingsrätt. Enligt Göran Magnusson och Eva Ståhl utgjorde Erik Magnussons tillstånd en psykisk störning och denna störning påverkade honom att underteckna den färdigskrivna testamentestexten.

Vad det gäller bevisningen i denna del finns det inga sjukhusjournaler eller liknande som visar på att Erik Magnussons hälsotillstånd vid tidpunkten för undertecknandet av testamentet skulle kunna hänföras till en psykisk störning. Inte heller ger de uppgifter som vittnena Stig Johansson och Thomas Kraft har lämnat om Erik Magnussons tillstånd eller vad som i övrigt framkommit något fog för en sådan slutsats. Med hänsyn härtill och då det heller inte i övrigt framkommit något som ens talar för att Erik Magnussons hälsotillstånd, vid tidpunkten för undertecknandet av testamentet, var att hänföra till en psykisk störning kan inte käromålet på denna grund bifallas.

Har testamentet upprättats i rätt form i enlighet med 10 kap. 1 § ärvdabalken?

Det lagrum som i denna del är aktuellt är 10 kap. 1 § ärvdabalken. Härav framgår, såvitt nu är av intresse, följande. Testamente skall upprättas skriftligen med två vittnen. I deras samtidiga närvaro skall testator underskriva testamentshandlingen eller vidkännas sin underskrift därå.

Göran Magnusson och Eva Ståhl har avseende påstådd formbrist anfört att det råder tveksamheter om testamentsvittnet Jennie Gren var närvarande när Erik Magnusson

undertecknade testamentet. Till följd härav har de gjort gällande att Erik Magnusson därmed inte har undertecknat testamentet i samtidig närvaro av två vittnen eller vidkänts sin underskrift i samtidig närvaro av två vittnen.

Som tingsrätten tidigare har konstaterat är det klarlagt att testamentet undertecknades av Erik Magnusson den 10 augusti 2004 kort efter det att huvudförhandlingen i Ljungby tingsrätt avslutades. Av testamentet framgår att Erik Magnusson samt testamentsvittnena Jennie Gren och Lars Almström har undertecknat handlingen. Lars Almström och Berith Ljung har lämnat samstämmiga uppgifter om att Jennie Gren var med på plats hemma hos Erik Magnusson och att alla tre undertecknade testamentet vid detta tillfälle. Jennie Gren har inte haft någon minnesbild om hon var med vid det här tillfället men uppgett att hon aldrig skulle ha undertecknat testamentet i strid mot formkraven i ärvdabalken, som hon var väl medveten om. Jennie Gren har även bekräftat att det är hennes underskrift på testamentet och uppgett att hon inte skulle ha undertecknat ett testamente om hon inte var helt säker på att testator var medveten om vad denne gjorde. Mot bakgrund av att det var närmare 16 år sedan testamentet upprättades är det inte särskilt märkligt att Jennie Gren inte har någon direkt minnesbild av händelsen. Enbart denna omständighet förtar inte heller vad som i övrigt framkommit om hur det gick till vid tidpunkten för undertecknandet av testamentet. Göran Magnusson och Eva Ståhl har därutöver inte anfört något som visar att det förekommit något formfel vid upprättandet av testamentet. Testamentet kan därmed inte heller på denna grund anses ogiltigt.

Käromålet ska därför i sin helhet ogillas.

Rättegångskostnader

På grund av utgången i målet ska Göran Magnusson och Eva Ståhl solidariskt ersätta Berith Ljung för hennes rättegångskostnader med yrkat och vitsordat belopp.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (TR-02)

Överklagande ställs till Göta hovrätt och ska ha kommit in till tingsrätten senast den 1 juli 2020. *Prövningstillstånd krävs.*

Lars Jeppsson

Andreas Lööf

Daniel Strömblad

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, tingsrätt

TR-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar hovrättens avgörande

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till hovrätten.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av hovrättens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar hovrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se